



OBSERVATIES

Begin jaren 90, vorige eeuw, concert

Het applaus ebt weg. Ik kan Lilian net even zien zitten, halverwege de zaal.

Volgende lied. Schumann. 'Der Eidgenossen Nachtwache'. Fijn stuk. Spannend, mystiek begin. Even later...

Bij L.
Piano.

'Gehet um und um'.

De eerste tenoren stijgen van een cis naar fis, wij tweede tenoren zakken naar ais, als om de fonkelende fis van de eerste tenoren te bekrachtigen.

Daar op die hoge fis, op 'um', die twee tellen duurt, gebeurt het, in amper een seconde:

Chris Jenniskens zet aan en ik zie Jos Ardts, de dirigent, verschrikt zijn kant opkijken, zijn linker hand, de handpalm naar Chris gericht, bezwerend heffend. Echter zover

komt het niet, al in de opgaande beweging van die dirigentenhand draait deze naar binnen, vertraagd en uiteindelijk ontspannen de vingers zich welwillend in een goedkeurend gebaar.

Chris' meer dan piano klinkend 'um' blijft binnen de perken en geeft, ingebed in het prachtige piano van zijn mede tenoren - die een wat minder eigenzinnige interpretatie van de dynamische aanwijzingen hanteren - een extra schittering aan het majeure akkoord.

Tegelijkertijd klaart Jos' gezicht verrast op en met een ingenomen blik geleidt hij ons alweer de volgende maten in, *'um's Land herum'*.

Later vertrouw ik Chris toe hoe zeer zijn briljante 'um' me geraakt heeft.

Donderdag 13 Maart 2003, repetitie

Marius studeert 'Der Eidgenossen Nachtwache' in, Robert Schumann.

Enkele weken eerder op verzoek uit het koor weer geprogrammeerd. Marius had het ons horen zingen in Amersfoort in 1997 En was er niet laaiend enthousiast door geraakt.

Verre van dat.

Het kwam me voor dat hij, onze uitvoering indachtig, met de nodige reserves aan de repetities begon. Hoe zou dit veranderen in de weken die volgden!

Marius had het werk blijkbaar niet eerder uitgevoerd, hetgeen mij een aantal maanden observatie-plezier van de hoogste orde verschafte: de ontdekking van dit werk door de dirigent.

Ik stel me Marius voor, thuis aan de piano, Schumann's partituur. De tekst. Lezen, luisteren, glaasje wijn erbij. Studeren.

En zingen. ZINGEN! **ZINGEN!!**
Dubbele beglazing. Gelukkig.
De mooiste passages laat hij Annette horen, vraagt commentaar.

Donderdagavond: dan is het aan ons!
In lagen wordt het werk ontleed en van betekenis voorzien:

"Jaaaaaaaah! Zo moet het klinken!"
Maakt Marius duidelijk hoe de muziek geïnterpreteerd dient te worden: *"molto misterioso!!, 't staat er niet, maar het hoort wel zo!"*
Steeds dichter raken we bij wat Schumann bedoeld moet hebben met deze muziek.

In die opeenvolgende weken zie ik hoe onze dirigent zich meester maakt van dit lied. En vice versa!

En het aardige is, Marius steekt zijn bewondering en enthousiasme niet onder stoelen of banken!

Wacht, der Him-mel macht die Run-de, geht um und
Wacht, der Him-mel macht die Run-de, geht um und
der Him-mel macht die Run-de, geht um und
der Him-mel macht die Run-de, geht un,
um, um's Land her - um, mit sei-nen gold'nen Schaaren die From-men zu - be - wah -
um, um's Land her - um, mit sei-nen gold'nen Schaaren die From-men zu - be - wah -

Getuige zijn verzuchting:
"geniaal stuk, meesterlijk, ik had het zelf willen schrijven, maar toen was het al klaar".

Die 13de maart verrast Marius ons met de musicologische verklaring van het genot van Chris' hoge fis, zoveel jaren geleden.
Bij L gearriveerd, bij de hierboven beschreven en weergegeven passage, godbetere, juist dáár legt Marius tot mijn verbazing uit:

"Schumann gebruikt hier, in het verder in 'fis klein' getoonzette stuk, fis grote tert: als geen andere toonsoort geschikt om een sprankelend licht te laten schijnen in de harten van de toehoorders".....

En laat vervolgens deze en nog wat andere toonsoorten horen met de bijpassende stemmingen die daardoor als vanzelf opgeroepen worden.

Ik sta paf. Het blijkt voorbedachte rade! Doorgestoken kaart.

Waar ik zoveel jaar geleden door geraakt werd was niet een toevalstreffer, een boven zichzelf uitstijgende Chris, neen, het was (ook) Schumann die dat willens en wetens zo bedacht had, zo voorbereid had.

Sterker nog: wij tweede tenoren blijken het verschil te maken! Wij, die er door onze ais een 'fis groot-akkoord' van maken, zijn er de oorzaak van dat Chris' hoge toon er zo uit kan stralen!

Wordt daarmee de betovering verbroken?

Allerminst. De betovering voltrók zich, wás er, tijdens dat concert, vorige eeuw.

Inzicht is eraan toegevoegd.

Tijdens die schitterende ontdekkingstocht, elke donderdagavond weer!

Raymond Nypels (2^{de} tenor)

Naschrift: 22 maart 2005. Bij het zoeken naar onze opname van de alt-rhapsodie (13 mei 1991, 30 jarig GVE-jubileum, Joh.de Doperkerk te Ottersum, opname door Frans Wilberts), ten behoeve van een van onze nieuwe leden, stuitte ik op het lied dat we zongen voorafgaand aan de alt-rhapsodie: 'Der Eidgenossen Nachtwache'. En, geloof het of niet, ik wist niet wat ik hoorde, het is, onmiskenbaar, de uitvoering die ik hierboven beschrijf! Vastgelegd op cassette, voor ieder die het horen wil!

Ik heb het met de stopwatch nagemeten: de 'um' duurt exact 2.02 sec.